

1. NEDERLANDS artikel i.v.m. roken in groep bespreken

VAKOVERSCHRIJDEND

DOELGROEP

1^e graad ASO, 2^e jaar (14j)

DOEL

- eigen mening duidelijk en gestructureerd verwoorden
- eigen groepsargumenten verdedigen
- een vooraf opgelegde taak uitvoeren en een groeps gesprek

WERKVORM

Complementair groepswork

VOORBEREIDING

Vooraf opgelegde taak maken.

TIJDSDUUR

1 lesuur

BESCHRIJVING WERKWIJZE

Materiaal

Tekst: "Wanneer het in Amerika regent, druppelt het bij ons."

Wanneer het in Amerika regent, druppelt het bij ons. In navolging van de Amerikaanse antitabakslobby worden 1,6 miljoen rokers in ons land meer en meer in de hoek geduwd. Vanaf 1 januari 1999 mocht men al geen reclame meer maken voor tabaksproducten. Voeg daarbij de steeds duurdere sigaretten en de kleine rokersruimte en je weet hoe laat het is. Maar of rokers het hierbij laten?

1. Heidense gewoonte

Al van bij haar introductie in Europa heeft de tabaksplant haar tegenstanders gekend. Maar vreemd genoeg had dat verzet tot aan het begin van de 20e eeuw maar weinig te maken met het feit dat tabak schadelijk zou zijn voor de gezondheid. De kritiek op tabak werd vooral geformuleerd vanuit moreel standpunt. De tabaksplant kwam van de heidense indianen. Het roken ervan was dus een heidense gewoonte. Zo kreeg Europa's eerste roker, Rodrigo de Jerez, een Spaans ontdekkingsreiziger, het op het eind van de vijftiende eeuw aan de stok met de Heilige Spaanse inquisitie. Rodrigo had de tabaksplant uit Cuba meegebracht naar zijn geboortedorp en demonstreerde daar het roken aan zijn dorpsgenoten. Zijn burens vertrouwden het zaakje - lees: de rook die uit Rodrigo's mond en neusgaten kwam - niet en gaven hem aan bij de Inquisitie. Dat Jerez een duivel was, daar waren de heren inquisiteurs niet helemaal van overtuigd, maar ze veroordeelden hem toch tot zeven jaar kerker. Niet dat zijn opsluiting iets uithaalde, want toen Jerez vrij kwam was het Spaanse koninkrijk hopeloos verslingerd geraakt aan het roken van tabak. Een rage die zich al snel uitbreidde over de rest van Europa.

2. Doodstraf voor roker

De katholieke kerk verzette zich niet meer en hield zich nog redelijk rustig als het op het bestraffen van tabaksgebruik aankwam. In sommige Oost-Europese landen, het Nabije en het Verre Oosten, kende men heel wat minder genade. Sultan Achmed I van Turkije (1603-1617) liet betrachte rokers een gat door de neus boren. Sultan Moerad IV (1623-1645) ging nog een stapje verder, trok 's nachts onherkenbaar over straat en leverde eigenhandig betrachte rokers over aan zijn beulen. In Rusland liet tsaar Michael Romancy (1613-1645) rokers bij hun eerste 'vergriep' geselen, verbannen of de neus afsnijden. Recidivisten werden zonder pardon geëxecuteerd. In 1617 stelt de toenmalige Mongoolse keizer dat rokers de doodstraf verdienen.

Algemeen wordt aangenomen dat de agressie van de oosterse heersers tegenover hun rokende onderdanen gericht was op het buiten houden van de westerse invloeden die met het roken gepaard gingen.

Tijdens het bewind van de puriteinse Engelse koningin Victoria (1837-1901) - zij vond roken 'een bijzonder onhebbelijke gewoonte' - was het ten strengste verboden in de koninklijke paleizen te roken. Zij zag de sigaret als het toppunt van ongemanierdheid. Het stond gewoon niet. Een kwestie van etiquette. En de gezondheid?

3. Rokers = misdadigers

De gezondheidskaart werd pas goed en wel getrokken in onze eeuw, toen de Amerikaanse industrieel Henry Ford en zijn vriend, de beroemde uitvinder Thomas Alva Edison in 1914 het pamflet *De Zaak tegen de Kleine Witte Verslaver de wereld instuurden*. 'Het kwaad van de sigaret', zo stelde Ford, 'komt voornamelijk voort uit de verbranding van het papieren omhulsel. De stof die daarbij vrijkomt, acroleïne, heeft een gewelddadige inwerking op het zenuwstelsel waardoor de hersencellen afbreken.' Dat van die acroleïne was een vergissing, maar dat weerhield de industrieel er niet van het roken in zijn fabrieken, scholen en ziekenhuizen te verbieden. Zelfs op de golfbanen en in de kleedkamers van zijn Dearborn Country Club mocht niet worden gerookt.

Echt fijnzinnig waren de antitabakscampagnes evenmin, maar Ford maakte het wel echt bont: 'Bestudeer de geschiedenis van alle misdadigers en je zult zien dat het allemaal verstokte sigarettenrokers zijn. Jongens raken door het roken van sigaretten in slecht gezelschap. Ze gaan met andere rokers naar biljartlokalen en kroegen. De sigaret haalt ze naar beneden.'

4. Geen wetenschappelijke consensus

Fords uitspraken en argumenten klinken ons nu misschien belachelijk in de oren, maar ook over de gezondheidsargumenten die nu door Fords geestelijke kleinkinderen, de antitabakslobby, tegen het roken worden aangehaald, bestaat geen wetenschappelijke consensus. Voor elke studie die een rechtstreeks verband tussen roken en longkanker aantoonde, bestaat een andere die dat verband ontkent. Het verband tussen passief roken en longkanker lijkt in een nog grotere waas van verwarring gehuld.

De wetenschappelijke discussie rond de gevaren van het roken is een mijnenveld waar we ons niet in willen wagen. Roken zal wel niet bevorderlijk zijn voor de gezondheid - alhoewel het tegen de ziekte van Parkinson schijnt te helpen - maar die stelling gaat ook op voor heel wat andere genotsmiddelen. Het probleem is dat tabak, net als alcohol een traag en allerminst doeltreffend vergif is. Als het roken van een sigaret bij de eerste trek dodelijk was, zou er nu geen discussie tussen rokers en niet-rokers bestaan.

Het roken van tabak is voor vele mensen een bron van genot. En de geschiedenis leert ons dat geen enkele tiran, hoe hard zijn maatregelen ook waren, de innige band tussen roker en 'het gerookte' (sigaret/sigaar/pijp) heeft kunnen verbreken.

En alle moeite van de antibakslobby ten spijt, zal ook een totaal rookverbod (wanneer de wijzende vingertjes niet helpen) het roken niet kunnen uitroeien. De drooglegging (het volledige verbod op alcoholische dranken) in Amerika van de jaren '30 leert ons dat elke vorm van repressie op een ingeburgerde gewoonte er alleen in slaagt clandestiene circuits in het leven te roepen en bijbehorende maffiosi als Al Capone rijk te maken.

Patiënt: Dokter ik ben bang om dood te gaan.

Dokter: Daar heb ik een eenvoudige remedie voor: stop met drinken, roken, eten en vrijen.

Patiënt: En word ik dan oud?

Dokter. Ouder niet, maar de tijd zal zo langzaam lijken te gaan dat u die indruk wel krijgt.

OPGAVEN

- Heeft het zin een algemeen rookverbod in te stellen?
- Verdeel de klas in zes groepjes. Drie groepen zoeken vijf argumenten voor en drie groepen zoeken vijf argumenten tegen een algemeen rookverbod. Hiervoor krijg je twintig minuten.
- In de groepjes heeft ieder lid zijn/haar eigen functie:
 - de gespreksleider zorgt ervoor dat iedereen meedoet, dat iedereen aan het woord komt, dat iedereen alles begrijpt, vraagt verduidelijking aan de leraar als niemand in de groep nog verder kan;
 - de tijdbewaker zorgt voor een werkplan, houdt de tijd in het oog;
 - de bron zoekt de nodige informatie (in naslagwerken of andere bronnen), zorgt ervoor dat wie veel over het onderwerp weet aan bod komt, zorgt voor het nodige materiaal voor de verwerking / de presentatie; (Als de groep slechts vier leden heeft kunnen de taken van tijdbewaker en bron samengenomen worden.)
 - de verslaggever neemt de (klad)notities en zorgt voor de schriftelijke vastzetting van de groepsvoorstellen, bij de presentatie schrijft de verslaggever alles bondig op het bord;
 - de woordvoerder organiseert de presentatie van het groepswerk (Wat wordt verteld? Wie? Hoe?), vertel bij het begin van een presentatie steeds hoe de groep heeft gewerkt en waarom.
- De groepjes brengen hun argumenten naar voren, de andere groepen krijgen telkens de kans om kort te reageren; ze kunnen argumenten versterken of ontkrachten.
Daarna wordt gestemd over het algemeen rookverbod.

BRONVERMELDING

Mater Dei-Instituut, Luchtvaartlaan 70 1150 Brussel

